

1.
В
5
Господину
Министру војном.

Неусахлим одушевљени за дела
наших праотаца подхрањиван, усу-
ђујем се са ушављивку поднети
Господину Министру војном предлог
с молбом:
да се нареди скупљање грађе за нашу
растну историју.

Сваки је народ славан, који имаде
славних дела. Али и поред свију сла-
вих дела народ може бити без славе,
ако му дела оштану незнања. Стога
је увек нужно, да се ова славна дела
искупе и побележе, да се мењу у
историју, као чуварку народног жи-
вота, па да их потомство зна,
знајући цватава и пошашје, цватава
јући и пошашјући подражава. Вели-
ки су ушашаји на потомство од ова-
нових шаша, и народ се увек
с дошашашвом шаша у свашу,
с ~~јунашашвом~~ јунашашвом каракашашвом влада у
животу, с јунашашвом унашашвом унашашвом.
И кад небуде више народа на земљи,
који је велика и славна дела чинио,
остае осташу ушаша шаша дела,

и свет им се влада поже шолито ве
 нова, — она Користи отаџини го
 веранству. Историја шарих Јелица
 и Латина доброво показује, колико
 вреде велика дела, кад нису у за
 борав прешла. А ми Срби, који
 смо толико векова поже њих ни
 вели, немаше скоро никаквих
 свешта о делима наших предака,
 при свем том, што из пошледака
 видимо, да је и код њих мртало
 бити великих и славних дела;
 али, на нашу жалост и штењу,
 није нам познат начин, како
 су они ово и оно извршили. За
 пак у начину има науке за
погоднија времена, то неогде
 ни никаквој еушви; јер у на
 чину от отледа се Караџић
темагратева, наука и вешта
на самог народа, а то све
бележи нам душеван и оризуан
Караџић народа, и Касије
нам, колико он има продук
тивне снаге у различитом
правцу, и колико мери Јелица
за своја дела. Према томе пак
 уредњавају се и срећива за са
 дашњом и будућном, и — по
 размери прошле у духу време
 на, у напредној науци и
вештини, у околотима

3 и потребна, — отворају се
врата отиша, који су позвани
да народ руководе.

Ми врло кратко знамо и поли-
тичку нашу историју; наша су
овде онде предала само дата о
срацима, без савете Комбина.
чије ондашњег стања земље и наро-
да према себи и према другима
који се у додир долазило. Ми
неуспешно многе догађаје из наше
историје да Кривковисторијски
оценимо, него само нагађамо, а
нагађање није што и знање. Ора-
тој пак историји тако мало зна-
мо, као да наши ствари каквих
ратова ни имали нису. И кад себи
било споменимо у политичкој исто-
рији српских ратова, ми би мисли-
ли закључити, да су Срби, — што
су добивали, не на сабљи већ на
поклоп, што су губили, не на меј-
дану већ на веру. А то није ста-
ло било.

А да оставимо то историје вре-
ме. У нашој најновијој историји,
у нашем преиспитувању, има много
ствари, што не знамо. Но што не зна-
мо политичке ситуације и срака, то
и штуди и нештуди; али, што ста-
ло разбавимо о начину радовања

4
то је свакојакo шарска. Сваки
народ има своје особине у сва-
зему, па и у ратовању. И српски
народ показао је у ратовима
за своју слободу таквих особина,
којима се дивити и поно-
сити можемо. Па како је те
своје особине чинио он и пова-
збаво у подобним околностима
са будућим, с подједнаким оружјем
са садашњим, по једнаком поприш-
тају с најбољим : то мислим,
да нам мора много бити у инаге-
рсу, да изучимо сав њихов начин
војевања; да научимо како су
војску гасили, како је издржавали,
како крестали; да проширимо
где им бијашу зборишта, где им
разбијаша; да радгледимо како
им бијашу размештене бранике
и нападне оруге; урачине: да
изучимо њихову тактичку окре-
ност, стратигијску даровитост,
административну способност, и
ратничку свештост. То би било
од неоцењене користи за нашу вој-
ску и за наше будуће војевање.

Ме пак ствари могуће би се
још за неко време дознати. Из
Стиска (у зван. Гр. Новинама) отих
вреда, који се борише с Кнезом

Милошом, с радошћу сам видео, да
их има још много у животи, и
по моме скропљеном мишљењу мо-
гли би од њих много поштом ру-
тити и научити. А крајње је време,
да из живих сведока испитамо
нашу нову рату и историју, која ће
потомству бити као драги камен,
е ће му бити црпача велика дела
ветових предака, који се борише,
и који нам својом Првом ишкун-
ше ово садашње политичко буре.
То би била још једна целула, која
би ме старије црпаче роду своме,
што би, тако рећи, сами поборци,
чи наше слободе у Рову народног
живота црпачи и црпачи црви-
мена дела наших племенитих пре-
дака. Прилика веома коредна, да
се садашњем и будућем нараштају
српском предаку у руке скрпљена
и испитана дела ветових великан-
овских праотаца.

На последку ја мислим, да Тош-
а Министар још и живне представ-
ва Рову од таквог издржека, и
надам се, да ће овај мој искрен
и црпач изредног наћи прилику
огрива. Па ако би Тошадим Ми-
нистар имао доброту, да овај

Министарство	
III.	6.
Војно	

и нај вредниот одобри, ја би био слободан
да на захтевање негово поднесам
и проектот, како и на који начин,
да се нај поглед изврши.

Генерал Уставниот и Георграфиј
и војнички Устав

Григориев

поручик.

у Георграфи 3. Јунија 1865.

С

Narum

Како да се скрива граѓа за нову
српску ратну историју.

На читачу препоручујем Тимотија
Митићара бивот, а чиег мот
преакојно пожелелот му можда
преакојно : о скривању граѓа за
нову српску ратну историју, — ја
имам, да би се у овоме по-
слу требало држати овора ора :

A., I. Шта би било истражити и однавати.

Поред би главна цел овог преду-
зећа била та, да се истраже
све оно, што карактерише ратну
вештину и свакоме правцу, што
треба размишљати и белити.

1. Како су у нашем рату за особито
покривање војски,
2. Како су и војске саме градили,
3. Је ли и војско је било повећан
огрива,
4. Како се издржавала војска,
Како напредна, Како иста,

5. На које се време и како мекана
народна војска, 8
6. Каква је била дисциплина, и
како камповање потребе
7. Како су набављали и како деи-
ли рату и чекању,
8. Како су се састојили за бој, је
ли линија, или колона, или го-
лима; где је састајала копница,
а где пешчани; је ли било резерве,
9. Како и ко је градио шанге,
10. Јесу ли где имали каквих збо-
рница и матауница,
11. Службу и којим оружјем имали
на извесно бојниште, како су
марширали тамо, је ли било
предвођенице и ш. г.
12. Како су изагнати извесни бојеви,
колико је било Срба, а колико
турска; и колико Руса, ако
их је било.
13. Шта су радили обично око боја,
да ли су нападали, или одијали
где су, или одијали,
14. Јесу ли имали збога, како их
често требовали,
15. Како су чинили, кад су имали
да претоварају с турцима,
16. Како су одијали градове и со-
пучије, где је био велики маказ,
шта је било с овацима,

17. Шта су радиле, и Куд ошвени
равенике, и Ко их је нагрнео,
18. Шта су радиле с робовима,
19. Како су се владари црне зиме,
20. Је ли било трговна есерџира,
и Ко их је црн,
21. Је ли било плена и Како ошви
нали с њима,
22. Каква спрема била је за ошмаке
и Ровике и одакле набављали
Рова за Ровицу и архиперују,
23. Ко је примати за ошмака, Ко за
Рованука, Ко за Ровицују,
24. Рашиштали за јунака зела по
јединих људи, за разним црне
ребама и штировама шорана
и материјална,
25. Тржиштали набављена, гневни
Ре и ошма, која су по војнички
важна,
26. Разабрали, Колико је шорно било
Ровице, из којих је Крајева шорна
било примати; Колико било че
ра шорова и који су обично би
вали шорније,
27. Ушатали Како је било војничко
гневне ребе, и који каз били
шоравице.

28. Негобдзубаати митија рече,
нијих јунака, у Рокито се до
мине додвину,

29. Разбираати да заробљено Србе
и мита је с њима најбоље
бити,

30. Ура свако бојинице додвину
по Рокиту и наднаришти, у
Рокито је додвину, у којој је
бојска.

II. Успрежна бележења:

Поред је држави од подједнаког
интереса и правна и политичка
историја, до би се успреж могли
бележити и оне ствари, које не
позају у праву, а се заседају у опшћу
историју народа. Ствари, које
би замечивале у овом случају
да се илустра и знају, била би:

1. Одржаваати сво исветљаје
и сва митена из овог времена,
која се односе на историју,

2. Размиславати је ли и како је
било уређено судство у земљи,

3. Урамати, како је администра-
тивно земља уређена била,

II. Како су уређене биле општине,
и како су имале спрема
административним и војним
Рим властима,

5. Коричу је био чинак, како се
распесивао и како криво,
6. Како су сарајеву свештеници
и како је била ододежена њихова
администрација,
7. Бележити скупштине и њихов
рад,
8. Како, зашта, Рота и куда су
мишљали и планове,
9. Бележити енергије и организације,
које карактеришу време и ве-
кове ратне,
10. Прегледајући историјатске бележ-
ке у свакоме правцу.

Б., Пути сак, којим би се ова истраживања врше-
ле, морао би да буде сакан,
како је још 1847 у Таинику 2,
прогласио Абрам Петровићевић.
Потоме он би сај површавао из
Београда, да би једнакој са-
ма саопшћу К. Младу, да се истражи
бојеви по Кумову, на Милану, За-
савици, Авеници, Младу ит.д. да
онда у Лоднику, Бачево, Соко, Ум-
и, Тарак, Карањевац, Крушевац,
Красијевац, Радник, Мопор,
Аранђеловац, Субици, Тросту
Београд.
Другицим Криво би се и Београд

10
на испок Р Смедереву на на Ко-
ларе, Панауку, Багочину, Ба-
гочин, Јагочину, Липаре, Туре,
Барбарин, Манау, Кучури, М-
ванковце, Паратин, Јовановац,
Гелиград, Монах, Архен-
нац, Бачу, Грамаду, Бангирин,
Квашевац, Криву Вир, Јајерар,
Нетоин, Цаљево, Трахово, Брзу,
Крадово, Луа, Стокич, Ђорџ,
Манајиниц, Ошове, Звунг,
Ђотаревац, Пеатку, Београд.

Покрај овога нећу лијепи добо-
ропо напоменути, да би ваљало
отити и у банатјарачку арху-
бу у Карповце, где сам извештен,
да има доста шварца, који су
важни за нашу нову индустрију
чупине, а и за разну поседу.

Да ипак, који би се у нај бољо
наредно, мора снабдевати биом
материјалним средствима и то
разном помоћу, разуми се и по се-
би, а да само буде индустријски
свајак и биоматеријски поред, то
је неосомислено захтевање.

Над би се при индустријској
биоматеријској одређе да индустрија
и само само с тим иде, а који
би такође могло бити ии део

или чакрег с монотраеричким бу
ровом, који ће банга крив којо
време завести, — онда би миза
из мост материјелит одредба
била позвана, да преко лепа по
неколико месеци по земљи мизу
ју и граду да материјелит схваћуј, да
преко зине да по успешуј. А док
моста не буде, моста би се на тај
којо, који от одлагању моста
мизу, одредити и друго којо мизе.
Да на та материјелит задрати распа
да се вине вина, било би, бар
у посебну, печено, у тавном
због моста, што свој рове и ма
групијаруј свај, и другијаруј
материјелит премиса, да би и у
самуј граду било због и којо
моста. —

Јово неколико урада надам се, да сам
добро премиса материјелит, што ко
да се буду моста и како да се
ма сва материјелит. А на Крај да
ра успешуј се моста изјавити свој
миза, да би моста око моста било
користи, као тог и материјелит
што би била о моста.

Београд 6. Јунија 1865.

Материјелит
Поручник

Писаруј Материјелит и Гео
графуј и Виртуелит